

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre . . .	8 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 „ — „
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre . . .	10 frt — kr.
Negyedévre . . .	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre . . .	12 frt — kr.
Negyedévre . . .	3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczá u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, márczius 15.

Mire megvénülünk.

Század vég gyermekei, hősök unokái, magyar fajom jelene, tekints vissza a multra.

Szó hangzik a multból, életre keltő szó. »Talpra magyar!« — megérted-e!?

Emberek ezrei jelennek meg szemeid előtt, kik esküre emelik kezeiket »Rabok többé nem leszünk« — ezt az esküt tartod-e még!?

Harcz folyik le szemed előtt, nehéz, halálos harc az eszméért, az elvért, a fajért; őseid küzdenek, követed-e őket!?

Hol van a vagyon mit az apák gyűjtöttek, s mit meg tartottak volna az unokák?

Hol az eszme, mely az apák lelkéből pattant ki tiszta lánggal; füsttel, korommal nem szennyezve égett volna a fiuk szívében is!?

Hol a lelkesedés, mely hosszú 50 éven át állandó maradjon!?

Nemzeti, magyar fajom jelene, rá ismersz-e a multra, rád ismer-e a mult!?

Fel hangzik ma is a Petőfi verse, szebben szavalják tán mint maga szerző, lelkesülünk is rajta, felragyog a szemünk, de — röviden kell lelkesülnünk, mert hi a garas, az élet nehéz küzdelme, a harc a mindennapi kenyérért.

Belé nyilallik szívébe az eskü szava most is, de ha fel emelkedik is kezünk, mint ezelőtt 50 évvel; vissza rántjuk, mert ki tudja nem képez-e kihágást az ilyen tulzás!?

Bámulunk mi ma is őseink vitézi harczain, de az ok melyért vívták nagyon középkori már elöttünk. Harczolni a fajért, ugyan hogyan értsük, ma a kozmopolita felfogás érájában!?

Meg vénültünk 50 év alatt és — megokosodtunk.

Nem ugrunk már olyan könnyen talpra, 50 év sulya megrokkantotta izmainkat és 50 év alatt meg tanítottak rá, hogy ha vannak is bajok, kár volna erőlködni azok kiirtásán: — majd elmulnak a bajok.

Költők, próféták már nem tudnak tűzbe hajtani bennünket, ismerjük őket, emberek mint mi, tán különbek, de emberek és gyávanak tartjuk azt ki tekintélyek után indulna.

Füleinkbe kiáltanak, hogy rabok vagyunk? ugyan kít izgatna ez? Mi nem érezzük és ez elég. Aztán meg mit ér az érzékenykedés, haszon nincs belőle, ha pedig baj van, azt a fejet éri az első

ütés, amelyik legmagasabban emelkedik ki a tömeg közül.

Küzdeni a honért vagyonunk romlása, vérünk hullásával? Más módja is van annak, szebben és okosabban elvégezzük azt parlamenti dikciókkal, mely sem vérontást, sem vagyoni romlást nem okoz.

Ah! 50 év után az a rajongó magyar nép meg nyugodott, tán el is nyugodott.

Akik elestek a nagy harcban 50 év előtt, nyugtot leltek a haza földjében. Nem járnak fel hozzánk kísérteni, mi járunk el hozzájuk kísértetnek.

Minden évben felkeressük őket és minden évben elfeledjük őket. Csak a csontjait találjuk meg az elesett hősöknek, szellemük? . . . tán nem is értjük már.

Át vettünk tőlük nagy szent örökséget, melyek keretnek, formának voltak adva, hogy mi építsük ki, s amint kaptuk ma is úgy van, keret-formaság, csak meg kopott kissé.

50 év dicső jubileuma hozd meg azt, mit a minden évbeli márcziusi ünnepeken nem leltünk meg, a szellemet, őseink erkölcsét, hitükből fakadó régi virtusunkat!

Aczélozd meg izmainkat, hogy ismét talpra álljunk minden romlás ellen, akár kívülről, akár közülünk támadjon is az.

Teremts új szívet belénk, hogy ismét tudjon az dobogni minden jóért, szeretni mindent; nemest, gyűlölni minden korrupciót.

Dicső ünnep, ragyogjon bele fényed elfasult lelkünkbe, gyulaszd meg azt, hogy ismét honfi tűzben égjen.

Vissza szálltunk a jubileum alatt az idők mélyére és vágy támadt bennünk a mult után és a jelen a multhoz sóhajt bennünk. Apáink erkölce, apáink hite, apáink fajszeretete szálj ismét belénk.

Magyarok Istene, alkosd meg ismét szent képedre a te népedet! P—y.

*

Nemzeti nagy napunk ünnepléséről a következőkben számolunk be:

A polgárság ünnepélye.

Nagyvárad város polgársága, a városi tanácsal együttesen impozáns, lélekemelő módon ünnepelte meg a szabadság hajnalának 50 éves fordulóját.

A Szent László-tér Kert-utca felőli kisebb négyszögében, a két görög templom között, a magyar és Nagyvárad czimerével és lobogóival volt diszitve a főt két széle.

A közepén volt felállítva a tribün, rajta egy szőnyeggel bevont asztal és néhány szék.

Már 2 órakor gyülekezett az ünnepi ruhába öltözött közönség. Impozáns volt a testületek, egyesületek felvonulása. A tüzoltók teljes díszben, lobogóval, az iparos kör és ipartestület tagjai testületileg, a 48-as kör lobogóval, az iparos ifjak önképzőköre és dalárdája, a jogász ifjuság stb. A pénzügyigazgatóság tagjai Papp Miklós pénzügyigazgatóval, a posta-távirda igazgatóság tisztviselői Schöpflin Ágoston igazgatóval, a városi tanács tagjai, dr. Bulyovszky József polgármesterrel. A tüzoltókat Mezey Mihály, az iparosokat Bertsey György, a 48-as kör tagjait Szokoly Tamás vezette.

Csakhamar ezernyi-ezer ember lepte el a tágas teret, annyira, hogy a merre a szem látott, mindenütt ayüzsgő embertömeg igyekezett közelebb jutni a tribühöz.

Mivel a rendőrség nem volt képes biztosítani az utvonalat, a tüzoltóság kötél-kördönt vont.

A polgármestert, mikor a tanács-tagokkal megérkezett, riadó éljenzéssel fogadták.

A közönség között Beczkay Lajos apró nemzeti kokárdákat osztatott szét, melyeket, bár százával volt készletben, csakhamar szétkapkodtak.

A pódiumon a polgármester, Hlalky Endre és Szokoly Tamás foglaltak helyet, mellükön hatalmas kokárdával.

A Szent László-tér összes házainak ablakai telve voltak női közönséggel.

Pont 3 órakor az iparos ifjak dalárdája rázendített a szózatra, melyet kalaplevéve hallgatott végig az ezernyi és ezernyi közönség.

Utána Szokoly Tamás messzecsendülő hangon a következő, többször megéljenzett

megnyitó-beszédet

mondotta:

Polgártársak!

A magyar nemzet történetének legfényesebb lapja az, melyen az 1848. évi márczius 15-ikén történtek megírva vannak.

E nagy s minden magyar ember szívében eltörölhetetlenül bevéselt nap eseményeinek 50-ik évfordulóját ünnepeljük itt mi is s ünnepli az ország s mindenki, a ki magát magyarnak valja!

E nap, polgártársak, a »szabadság, egyenlőség s testvériség« kinyilatkoztatásának, megvalósításának a nagy napja, melyet a nemzet egységes akarata tett azzá. Nemzeti akarata az, a mi 1848. márczius 15-én érvényesült, nemzeti akaratból lett márczius 15-ike ünnepnappá s csakis ezt a napot tarthatja a magyar nemzeti ébredése napjának, csak is ezt ünnepelheti.

E napon, polgártársaim, hálás kegyelettel kell megemlékezni mindazokról, kik e napot ünneppé, a magyart nagygyá s szabaddá tették. legyen áldott azoknak emléke!

Polgártársak! Mi kik ma itt az Isten szabad ege alatt összejöttünk s mind azok, kik e napot, mint a szabadság, egyenlőség s testvériség 50-ik napjának évfordulóját hazafiasan megünne-

Aranyi és Róth

Nagyvárad, Zöldfa-utca 36.

A tavaszi idény beálltával ajánlják a legjobb minőségű fekete, barna és zöld czipőket a legolcsóbb árban. — Valódi „Ita“ és „Pichler“-féle kalapokat. — Nyakkendő különlegességek,

kész fehérneműk a legszebb kivitelben.

peljük, minket csak egy igaz s szent akarat egyesíthet s ez nem más, mint szeretni a hazát s egységesen törekedni arra, hogy mindazok a törökvések, melyek 1848 március 15-én 12 pontba foglaltattak, s melyek alapján az 1848-iki törvények alkottattak, megtartsuk s tartassuk annál is inkább, mert ahhoz törvényadta jogunk van s ha mi ezt megtartjuk s tarthatjuk, úgy 1848 március 15-ike örök ünnepe lesz a magyarnak!

Azt hiszem, polgártársaim, mindnyájunk legforóbb óhaját tolmácsolom akkor, mikor mindnyájunknak nevében kérem a magyarok Istenét, hogy tartsa, óvja meg hazánkat, áldja meg a magyart.

A midőn pedig szeretett szülővárosom, polgártársaimnak megbizásából az ünnepi s itt megjelent közönséget szívem melegével üdvözlöm, az ünnepélyt megnyitottnak jelentem ki.

A beszéd végén élénk tetszés, éljenzés hangzott fel.

Utánna Csák Máté ev. ref. lelkész méltatta 1848. március 15-ikét a következő szép beszédben:

Hosszu, kietlen hideg tél után ugyan kicsoda ne örülne az üde kies tavasznak! az átélt, átsírt, átkínódott szenvedések sötét napjai után, kicsoda ne vetné le örömmel a gyászban bánatos mezét, ha új öröm, régóta táplált édes reménység sugára tör elő — s diadalmaskodik a rémes éjszakán?!

Olyan hideg, rideg, kietlen tél — elnyomatás, szolgátság tele tartá lekötvén nemzetünk életerejét e honban sokáig, — olyan sötét, nehéz gyász feküdt meg szívét, — midőn a magyar honában sem lehetett magyar, s honában is szomorú fűz ágakra kelle agatnia az egykori nemzeti nagyságáról zengő lantjait.

De 50 évvel ezelőtt egy ily napon új élet derűje kelt, dicső napja ragyogott fel a feltámadásnak, a Párisban Bécsben feltámadt tavasz üde levegője megcsapdosta a hármas bérc határait, s a felette álló keresztre a nemzeti szabadságnak égi angyala szállott, széttörve rablincseit s új életnek sorjait emelte magasra szenvedéseinek tenger mélységeiből, mint Noé galambja az özönvíz után.

A magyarok Istene meghallgatta népének imáját, lánglelkű apostolokat küldött, hogy szüljék mintegy újjá ismét a magyart. Ezután szól az 1848 márc. 15-én publikált kiáltványokról: »Mit kíván a magyar nemzet« cz. forradalmi kiáltványról, felsorolja az egyes pontokat és magyarázva.

Beszédét így fejezte be:

Mi pedig ne elégedjünk meg azzal, hogy most e félszázados emlékünnepe, vagy évenként meg-megújuló ünnepeinken feldobbanó szívvel s fellelkessült lélekkel egy-egy éljenzést kiáltunk a hazának, hanem azon legyünk, hogy a mai nap vívmányai megbecsültesse és ápoltsanak. A ki igaz magyar, az azt nem csak szavakkal, de sokkal inkább tettel mutatja meg.

Becsüljük meg vívmányunkat a szabad szót, hogy általa mivelődjünk, jobbuljunk s ne irigység, vádaskodás, áskálódás és mások kisebbitésére éljünk vissza azzal.

Tiszteljük a felelősséget, s ne szokjuk meg minden rossznak okául a felelős kormányt tolni fel.

Egyenlőségünkkel is vissza ne éljünk, mint azon léhák, kik csak a vagyonban akarnának egyenlők lenni, de nem egyszersmind a munkában is.

És ha közösen hordott terheink neheznek is, nem könnyebben viselhetjük-e azokat egyesülve erővel, jobb reményében, ha terheinkkel szeretett hazánk javát, boldogságát munkálhatjuk? Oh, ha az áldozatoktól az emberek úgy irtóznának, nem lehetne beszélni semmi széről, jóról és nemesről, hiszen minden ilyen csak áldozattal jár, sőt mondhatni az áldozás adja meg annak igazi becsét, legyen az barát, család, egyház vagy hazánk!

Becsüljük s támogassuk a közrendet. Iparodjunk szét tépni minden szolgálatokat, rakta légyen azokat reánk, vagy ember-testvéreinkre bűn avagy nyomor és erőszak.

Védjük, oltalmazzuk minden tőlünk telhető

erővel hazánkat. Érette élni és halni boldogság legyen nekünk.

Légy velünk Isten, népek Istene. Őrizzed, védjed, ápolj és nevelj e hazát; tedd boldoggá, nagygyá a nemzetet. Őrizzed népét, királyát, nagyjait és kicsinyeit, törvényeit, alkotmányát. Hadd találja fel itt minden rég óhajtott boldogságát.

Éljen a haza, éljen a király, éljen a magyar!

A pár peczig tartó éljenzés csillapulta után Gara Ákos mély érzéssel, kitűnően elszavalta *Fehér Dezső* csinos ódáját, melynek czime és refrainja: »Ötven év előtt . . .«

A következő pont a dalárda éneke volt. Egy hazafias dalt énekelt tüzzel nagy tetszés mellett, s *Nagy János* elszavalta a »Talpra magyar« t.

Végül a dalárda az egész közönséggel együtt énekelte a Hymnust. Meghatóan szép volt a rengeteg nép ajkáról hallani az imádságszerű fohászt.

A közönség az ünnepély után lassan szétoszlott.

Honvéd-szobor leleplezés az Iparoskörben.

Budavárának díszterén hirdeti a szabadságharc hőseinek vitézségét az a remek ércszobor, melyet a hazafias lelkesedés állított oda s melyet a művész lelkesedése oly igazi ihlettel alkotott meg.

A nagyváradi »Iparoskör« a budavári honvédszobor kicsinyített ércszobrát helyisége számára megszerezte s a március 15-iki hazafias ünnepélyt használta nagyon is kedvező alkalmul a kicsiny szobor leleplezésére.

A kör tagjai már délután fél 2 óraker zsufozásig megtöltötték az összes termeket.

Milibák József a kör alelnöke rövid talpraesett beszéddel leleplezte a szép szobrot. A mai nap a magyar szabadság ünnepe — ugymond — ezelőtt 50 évvel vívták ki a sajtó és a magyar szellem szabadságát. Ennek örült az utókor, kikre a hősök, a szabadság egyenlőség és testvériség nagy eszméket megvalósítva örökül hagyták. Ennek köszönhetjük, hogy most itt mint e haza szabadpolgárai vagyunk. Ez a szobor hirdesse e szerény körben azoknak a hősöknek az emlékét, akik életüket, vérüket áldozták a hazáért, a magyar szabadságért. (A leplet levonja a szoborról.) Most pedig tisztelt polgártársak, vonuljunk testületileg a Szent László-térre, a polgárság ünnepélyére.

Ezután élénk éljenzés mellett az iparoskör tagjai zárt sorokban, impozáns menetben a Szent László-térre vonultak.

A jogakadémián.

Utolsó volt sorrendben, de nem sikerben. Fényes közönség jelenlétében, melyben — mint az a jogászünnepélyeknél rendes dolog — különösen a hölgyek voltak képviselve nagy számban, nyitotta meg az estélyt *Örley Dénes* pontban 6 óraker. Utána *Fráter Pál* szavalta el *Jakab Ödön* költeményét Március 15-ről A nap fontosságát *Hegyesy Pál* méltatta hosszabb, szépen kidolgozott beszédben, melyre *Papp János* következett a Talpra magyarral. Ezzel a hivatalos program véget ért volna, de a közönség szünni nem akaró halljukkal hívta *Gara Ákost* az emelvényre, a ki a hívásnak engedve, elszavalta *Ábrányi Emil* ismert gyönyörű költeményét: *Mi a haza?* A szavatról azt hiszik, eleget irunk azzal, hogy méltó volt mind azokhoz, a kiket *Gara Ákostól* eddig hallottunk hatalmas hangjával, művészi előadásával teljesen lebilincselte a közönséget, mely végül lelkes éljenzéssel és tapsokkal jutalmazta a remek szavaltat. A *Hymnus* eléneklésével ért véget az ünnepély.

A főgymnáziumban.

A főgymnázium ifjusága kiváló fényvel ünnepelte meg a nagy napok emlékét. Az ifjuság ez alkalommal is megmutatta azt, hogy milyen hazafiasan van nevelve. A diákok délelőtt fél tizenegy óraker gyűltek egybe a gym-názium dísztermében.

A gym-názium dísztermét egészen megtöltötte a díszes közönség, a tanári kar és a tanulók.

A diákok *gymnázium ifjusága* a nemzeti színű kokárdákkal s a kalapjukon nemzeti színű tollal jelentek meg.

Az ünnepélyen szereplők megmutatták azt, hogy az önképzőkör milyen kiválóan működik, hogy ott valóban művelődnek és hogy az ott eltöltött időt az ifjuság önművelésére fordítja.

A működőknek a fellépése egészen biztos volt s bizony ritkán hallunk sikerültebb beszédet vagy szavaltatot, mint a minőket itt elmondottak.

Kivált a többi közül *Sebő Mihály*, a ki a *Talpra magyart* olyan eredeti felfogással szavaltta el, hogy a dicséretet valóban megérdemli.

Ha még meg emlíjük azt, hogy úgy az ujonan megalakult zenede, mint a daloskör működése igen jól sikerült, úgy azt hisszük, hogy az ünnepélynek hü képét adtuk.

A műsor különben a következő volt:

Hunyady-induló, Erkel Ferencztől. Előadja: a zeneegyesület.

Szózat! Előadja: a zeneegyesület.

Március 15. Irta és szavaltja: Körös Lajos VIII. oszt. t.

Marseillaise. Előadja a daloskör.

Alkalmi beszéd. Tartja: Berkovics René. VII. o. t.

Tavasz elmúlt, Lányi Ernőtől. Előadja: a zeneegyesület.

Március 15-én. Irta: Ábrányi Emil. Szavaltja: Major Dezső VIII. o. t.

Befűta az utat a hó. Előadja: a daloskör.

Talpra magyar! Irta: Petőfi Sándor. Szavaltja: Sebő Mihály VIII. o. t.

Hymnusz. Előadja: a zeneegyesület.

Rákóczy-induló. Előadja: a zeneegyesület.

Az ifjuság az ünnepély végén sem akart szét oszlani. Nagy tömegekben vonultak végig a Fő-utcán és Kispiacz-téren keresztül hazafias énekeket énekelve.

A Kis-piaczon azután a Görög-keleti templom előtt megállott a menet és az egybegyűltek a *Talpra magyart* akarták hallani, amit *Sebő Mihály* gymn. tanuló el is szavalt nagy hatás közt.

Innen az ifjuság és a szép számú közönség a *Rulikovszky* sirjához akart menni és ki is mentek a honvéd-hadapród iskoláig, azonban ekkor már az idő nagyon előre haladt és így a honvéd-laktanya előtt *Deutsch Sándor* beszéde után vissza fordultak és ugyancsak hazafias éneklés közben vissza jöttek a városba.

A főreáliskolában.

Délelőtt 10 óraker tartotta meg ünnepélyét a főreáliskola *Arany János* önképzőkörre nagyszámú közönség jelenlétében, melynek sorraiban ott láttuk: *Des Echerolles* Károlyt, *Nátafalussy* Kornél tanker. kir. főigazgatót s az intézet tanári karát teljes számban. A megnyitó beszédet *Krüger* Viktor igazgató mondta; a mai ifjuságnak a márciusi ifjakat állította oda követendő példányképpül kiktől hazafiságot tanulva haladjanak az erkölcsösség, a munka, a szorgalom terén. A tetszéssel fogadott szépen átgondolt beszéd után dr. *Türr* Lajos, a kör tanárelnöke tartott lelkes, gyújtó szónoklatot tőle megszokott kellemes előadással. Petőfi Nemzeti dalát *Krüger* Jenő szavalt tüzzel és lelkesedéssel, mely után *Müller Emánuel* hosszabb beszédben méltatta a nap fontosságát. *Tóth Kálmán* »Előre«-jét *Neuländer* László, *Dalmady Győző* »Hazafiság és magyarság« cz. költeményét pedig *Mann Adolf* szavalt kifogástalanul. Az egyyes szónoklati és szavaltati pontok közt a dalárda és a zeneegyesület adtak elő szebbnél szebb darabokat. Különös dicséretet érdemel a zeneegyesület pontos összjátékáért. Az egész remekül sikerült ünnepély rendezéséért a dicséret az igazgatót és a kör agilis tanárelnökét, dr. *Türr* Lajost illeti.

A polgári leányiskolában.

Fényesen ünnepelte az 50-dik évforduló napját a nagyváradi községi polgári leányiskola, melynek növendékei a legharmonikusabb egészben nyújtották mindazt, amit a leányiskola növendékeitől vártak — és joggal vártak — a hallgatók, a díszes és előkelő hallgatóság.

Nincs kedvesebb valami, mint mikor egy ilyen eleven virágos kert — mert hiszen az volt az emelvényen szerepelt fiatal leánysereg — a szabadság géniusának, a nemzeti eszme diadalának, a honfiai szívekben emelt oltárnak hódolva áldoz, lelke minden üdeségével, tisztaságával és naiv poézisével.

Ilyen benyomást keltett legalább minden jelenlétben ez a kedves ünnep.

A reáliskola tornaterme zászló-díszítéssel a nagy ünnepség napján. Mindenütt az ország czimere zászló ensemble-al és a színpaddá alakított rész előtt kibontva ott pompázott háromszíni lobogók mellett a leányiskola hófehér selyem lobogója. Mindenki mellett háromszíni kokárda díszítette s az a fényes publikum, a melyik zsufolóság megtöltötte a nagy tornatermet, s az a bájos leánysereg, a melyik a két karzatot lepte el, bizony ünnepi volt, egytől-egyig.

Már három óraker megjelentek az első vendégek és fél négykor aranyért sem lehetett sem ülő, sem álló helyet kapni sehoh. Pedig 4 órára volt kitűzve az ünnepély kezdete.

Városunk színe javát ott láttuk. A notabilitások közül a következőket sikerült följegyeznünk:

Dr. *Bulyovszky* József polgármester, *Hlatky* Endre, dr. *Bozóky* Alajos, *Bozóky* Béla, *Böszörményi* Ede, *Ragány* János, *Mezey* Mihály, *Dus* László, *Fetser* Antal, *Krüger* Viktor, *Réz* Mihály, *Szokolay* Tamás, *Novotny* Alfonz, dr. *Szemethy* Béla, *Nyári* Ignác, *Rácz* Mihály, *Lopussny* Gyula, *Náday* Kázmér, *Sulyok* István, *Kappel* György, *Váradi* Mór, dr. *Márkus* László, a községi iskolák tanári kara, az összes növendékek tanárnőikkel és még sokan, nagyon sokan a nagyváradi társadalom előkelőségei.

Pontban 4 óraker vette kezdetét az ünnepély. Az izlésesen dekorált színpad brokát függönyei szétnyírtak és megkapóan kedves látványosságot tártak a közönség szeméi elé. A közepen álló zongora körül nagy sereg fiatal leány. Lehettek vagy nyolczvanan. Mindannyian kokárdával és világos öltözékben. Feszülten figyelnek a zongora mellett ülő *Beleznay*-ra, a ki azután megadja a jelt, mire felzendül kedves leány ajkáról, üde, tiszta hangon a legbensőbb magyar imádság, a *Hymnus*. Amilyen ünnepélyes alkalomból énekelik, olyan harmonikus és oly tökéletes volt az előadás is. Zugó éljenzés volt reá a felelet.

Ezután fényes szám következett; *Reschovszky* Ilonka szavalata. *Indaly* Gyula hangulatos költeményét »Márczius 15-diké«-t adta elő. Messze ható, csengő hangon, elfogulatlanul szavalt. Egyszerű, keresetlen, közvetlen előadással. Tökéletesen rászolgált arra a tapsviharra, a mely e terem minden részében felhangzott a szavalat után.

A harmonikus összhatást csak emelte a következő szám; *Beleznay* Antal »Talpra magyar«-ját énekeltek a növendékek; nagyon lágy tónusban, de annál tisztább és ügyesebb előadásban.

Majd *Bródy* Szeréna adta elő *Lampérth* Géza »Honszerellem« című költeményét, több igyekezettel, mint hatással. Ez az egyetlen szám volt szürke az egész műsorban.

Schnaracz Juliska zongorázott ezután. Egy magyar rapszódia adta elő, tiszta technikával és jó mesterre valló előadással.

Majd *Beleznay* Antal »Áldd meg Isten, áldd meg e hont« kezdetű dalát énekeltek el a növendékek. A szép dal, a szép előadás egyaránt gyújtott; sok tapsot kaptak az előadók is, a szerző is, a ki nagy ambícióval kísérte a nagy számú énekkart a zongorán.

Most színdarab következett. »A szabadság napja« című egy felvonásos színművet adták elő. A színpad izléses és ügyes berendezése és az összjáték avatott kezű rendezőre vallanak. Maga a színdarab rövid; inkább leíró magánbeszéd sorozata. Aféle színpadi jelenet, rövid elbeszélés, elbeszélve.

De az alakok ügyesek, a szereplők, különösen a szobaleány (Grünfeld Etelka) nagyon jól adták szerepeiket és igazán tökéletes volt az, amit produkáltak. Hosszan tartó tapsviharral hívták ki vagy ötször az összes szereplőket, de sokáig hívták az ügyes apróság szerzőjét *Személy* Kálmánét is, a ki azonban nem jelent meg.

Sikerült és gyönyörűen összeállított előkép volt a műsor utolsó száma.

A szabadság, testvériség és egyenlőség aposztofálisa volt ez előkép.

Megemlítjük még egyszer a szereplőket:

a) Szabadság!: Dus Piroska és Fejér Irénke.
b) Egyenlőség!: Darvassy Margit (angyal), továbbá: Berger Vilma, Julier Margit, Fleischer Margit, Mittheiler Jolán, Papp Mária, Sonnenfeld Vilma, Szóke Teréz (a társadalom különböző rétegeiből).

c) Testvériség!: Kaminszky Olga (angyal) Magyar jelmezben: Blau Frida, Gyenge Erzsike, Hegedüs Ilonka (hunyadi), Feldheim Róza (kalotaszegi), Winter Ilona. — Horvát jelmezben: Gerlach Irén. — Szász jelmezben: Kirschner Erzsike. — Szerb jelmezben: Diósy Jolánka. — Román jelmezben: Füzy Vilma és Láposy Erzsike.

Mindannyian kedvesek és szépek voltak komolyságukban és üdeségükben.

Gyönyörű csoportozat, szép kép volt.

És az a nagyszámu közönség, a melyik 5 óra után hagyta el a tornacsarnok tágas helyiségét, szépen sikerült, igazi ünnep emlékével távozoti, dicséret érte mindazoknak, akik ezt a minden ízében sikerült hazafias ünnepet, a szabadság félszázados évfordulójának nagy ünnepét rendezték.

A felsőkereskedelmi iskolában.

A nagyváradi felső kereskedelmi tanintézet »Széchenyi« önképzőkörre szép ünnepélyt rendezett tegnap délelőtt 11 óraker. Az intézet díszterme szépen fel volt díszítve; a növendékek mind széles nemzeti karszalagot viseltek. A tanári karon kívül előkelő nagy közönség töltötte meg a tágas termet.

Első sorban az ifjusági zenekar a Hymnus adta elő, igen csinosan, utána az intézet egyik legjelesebb növendéke: Gyenge János III. éves tanuló magas, talpraesett megnyitó beszédet mondott.

Petőfi Sándor »Nemzeti dal«-t a d l e r Jenő III. éves növendék szavalta.

Ezután a műsor egyik kimagasló pontja következett. *Veisz* Mór III. éves növendék »Márczius Idusán« czímmel igen szép alkalmi beszédben méltatta a márcziusi napok dicsőségét.

Ismét az ifjusági zenekar töltötte be a következő pontot; magyar dalokat adott elő pompás összhanggal, talpraesetten.

Veisz Sándor II. éves növendék mély érzéssel szavalta el Jókai remek költeményét »A munkácsi rab«-ot.

V. Grosz Ignác III. éves felolvasta az általa írt ismertetést »1848. márcz. 15. Pesten.« Gondos tanulmányval írta meg munkáját.

Demetrovits Zs. II. éves növendék elszavalta Petőfi »Erdélyben« című költeményét s végül az ifjusági zenekar a Szózatot játszotta, mely után a közönség szétoszlott.

Az ünnepély egyes pontjainál a jelenlét előkelő közönség éljenzéssel és tapssal jutalmazta a szereplőket s az intézet igazgatóját és tanári karát.

A nagyváradi közs. polg. fiu iskola.

A nagyváradi közs. polg. fiu iskola márczius 15-iki ünnepélye tegnap d. e. 9 óraker díszes és előkelő közönség jelenlétében folyt le:

Dr. Tóth Mihály igazgató az ünnepélyt szép hazafias lelkesedéstől áthatott beszéddel nyitja meg, melyben az 1848. márcz. 15-iki eseményekre és azok áldásos következményeire a tanuló ifjuság és ünneplő közönség figyelmét felhiva kéri a minden királyok királyát, az Istent, hogy tartsa meg a magyar nemzetet, mely sok és nagy küzdelmek után tudta kivívni magának az emberiség legszebb és legszentebb jogait, melyben kéri az Istent, hogy tartsa meg királyunkat, mint a királyok legalkotmányosabbikát, ki a magyar nemzetnek ezen jogait megadta, megszentestette.

A megnyitó beszéd után Oó Dezső tanár

méltatta az 1848. márczius 15-iki eseményeket, szép és kerekded beszédben, amelynek végén a tanuló ifjuságot inti a hazaszeretetre és arra, hogy e hazáért, amelyen — a költő szavai szerint is — számunkra nincsen hely, mindig készen legyenek, ha kell — vérüket és életüket áldozni, mindig talpon legyenek.

Több hazafias lelkesítő költemény elszavalása után HERNESIREK zenetanár vezetésével több polg. isk. tanuló vonós hangszereseken kitűnő praeisitással, nagy érzéssel előadott szívhöz szóló magyar dalokat. A kitűnően sikerült ünnepélyt a »Szózat« eléneklésével fejezték be.

A kivilágítás.

Városunk fényes képet öltött a mai nap alkalmából. Minden épületről lobogók lengtek már tegnapelőtt.

A három szintű zászlók sűrű sorai díszítették az utcákat, a tereken pedig nagy szőlő zászlókat lobogtatott a szél. Sok üzlet kirakataiban ott láttuk a nemzeti szintű díszítéseket és kokárdákat.

Mert hiszen minden lakó, minden háztulajdonos érezte és tudta, hogy ünnep van ma, nagy ünnep.

És az a kép, a mely este a nappal felváltotta, felülmult minden várakozást.

Tündéri látványosság, fényár mindenütt. Az októberi kivilágítás estélye mintha megismétlődött volna.

Nem volt ablak, a hol fény ne hirdette volna az örömet, az ünnepet, a lelkesültséget. Nappali fény hirdette azt, hogy Nagyvárad hazafias örömmünnepet ül. Nincs mit dicsérni, egyik, vagy másik utcán egy harmadiknak rovására. Hiszen éppen az volt a tökéletes összharmonia, hogy sötét ablakot nem láttunk, még a legfélreesőbb utcákban sem. Természetes, hogy a Szent-László-tér volt most is a központ. Ragyogó betűk: 1848. 50 Éve! hirdették itt, hogy mint ünnepel az az utcákon hömpölygő, hullámozó, ezrekre menő tömeg. A jogászifjuság különben bejárta a főutcákat, hazafias dalok éneklése és folytonos éljenzés közben. Vagy 6 helyen megállottak és itt mindannyiszor lelkes beszédek hangzottak el. Különösen nagy hatással beszélt Gara Ákos. Sűrű tömeg kísérte őket és lelkesen éljenzett még a késő esti órákban is a város utcáin mindenütt, mindenütt!

A bankett.

Esti 8 óraker nagyszabásu bankettre gyűlt Nagyvárad polgársága a Fekete Sas nagytermében.

Vagy 300-an gyűltek egybe, hogy társas együttletben ünnepeljék a nagy napot, a szabadság hajnalának évfordulóját. A karzaton is minden helyen olyanokat láttunk, a kik nagy figyelemmel és feszült érdeklődéssel lesték, várták a szónokok szavait. A hangulat fesztelen, kedélyes volt mindvégig és vége-hossza nem volt a lelkes éljenzésnek.

Természetes dolog, hogy minden elmondott pohárköszöntőt, vagy akár egyet is a maga teljességében visszaadnunk egy a lehetetlenséggel. Hiszen egyik pohárköszöntő a másikat érte.

Amennyire sikerült feljegyeznünk ime a beszédek illetve a pohárköszöntők.

Bulyovszky József:

Tisztelt polgártársaim!

Hatása alatt azon magasztos ünnepnek melynek színhelye ma városunk, kötelességünk leróni hálánkat a Mindenható iránt, a ki megengedte érnünk e nagy napot — és mikor hálával szívében poharat emel, azt hiszi együtt érez vele mindenki, mikor azt kívánja és hangoztatja, hogy éljen a haza, a király a szabadság, egyenlőség, testvériség. Éljen a munka amely városunkat felvirágoztatja!

Hegyessy Márton:

Tisztelt Uraim és hölgyeim!

Azon a nagy napon, mikor a nemzet nagy költője azt mondta, hogy a magyar az dicsőség hulló csillag, annak a nagy napnak emléke alkalmából konstatálja, hogy a magyar dicsőség nem volt hulló csillag. Megmentették annak

minden fényét a honvédek. Azokra üríti poharát, azok között is kedves barátjára Szász Agostonra!

Szász Agoston:

Mélyen tisztelt polgártársak!

A magyar nemzetre emelem poharamat, a mely mindig szabadságszerető és vitéz volt!

Dr. Friedländer Sámuel:

Tisztelt polgártársaim!

50 évvel ezelőtt szövegezte meg az ifjuság a 12 pontot, nem polemizált, hanem talpra állt. Nem polemizált, de tett. És a magyar szabad, szabad a szó, a tett a szabadság, Polgártársak vagyunk. A magyar ifjuságra emeli poharát, az ifjuságra, amely tett, mert és győzött.

Dr. Vučkics Gyula:

Mélyen tisztelt polgártársak!

Mint polgárnak és e város egyik lelkipásztorának van szavam ez alkalommal. Megboldogult édes apám, mikor a haza veszélyben volt, mint honvédszázados ott küzdött a csatában. Az én vérembe is honvédvér csörgedez, az én szívem is szabadságot dobog s az én működésem is a Krisztus által földünkre ültetett testvériség megvalósítására van szentelve.

T. Polgártársak! Midőn e nap felkelni készül, a láthatár szegélyét a fény ezer színre festi és kelet tájéka egészen tűzben van.

Midőn vihar közeledik, a parton tompa moraj hallatszik és a hullámok maguktól felcsapnak.

A számtalan különböző gondolat, mely a szellemi világ boltozatján csoportosul és összetalálkozik, a szellemek napjának felköltét hirdeti.

A zavaros zugás és a fölrezzent népek mozgalma előjele a viharoknak, mely a benső indulattól reszkető népek fölött kitör.

Ilyen jelek előzték meg félszázaddal ezelőtt a magyar szabadság hajnalát is.

Öröm ünnepet ülünk. Nema akarom azért a jelen egyes kirívó, bántó symptomáinak ama fényes napok fényes eredményei mellé való állításával zavarni a harmóniát, de mégis kell, hogy levonjuk a multból a tanúságot is.

A márcziusi napok vívmányai, a szabadság, egyenlőség és testvériségnek a kereszténység által rég elültetett és megszentelt eszméi, sajnos, javarészt ma sincsenek megvalósítva. Egy rövid felszólalás keretében fel sem lehet tüntetni a kiáltó hiányokat. Nem is szándékom ezt tenni. De egyre mégis rámutatok ez alkalommal és az — hiánya a testvériségnek, amelyet hirdetek s amelyért vértanúi halált szenvedtek a kereszténység apostolai, s amelyért vértüket ontották a csatateren a magyar honvédek és éppen a testvériségnek hiánya okozza napjaink nagy baját, a társadalmi bajt.

A szabadságklasszikus hazájának, Franciaországnak egyik lánglelkű prófétája egy félszázaddal ezelőtt megjövendölte, hogy elfog jönni az idő, mikor az emberek mintegy isteni fénytől felvilágosítva meglátják egymást és azt fogják mondani: mi nem ismertük sem önmagunkat, sem másokat, nem tudtuk hogy mi az ember. Most tudjuk.

És kiki önmagát testvérében fogja szeretni és boldognak fogja magát érezni, ha másnak szolgálatot tehet; és nem lesznek sem nagyok, sem kicsinyek a szeretett miatt, mely mindent egyenlővé és mind a családok csak egy család, és mind a nemzetek csak egy nemzet lesznek.

Fájdalom, mi még nagyon messze vagyunk ettől. Az a nagy társadalmi válság, mely fenyeget bennünket, tagadhatatlan bizonyosság reá, hogy hiányzik társadalmunkból a szeretet, hiányzik a testvériség.

Nem teszünk szemrehányást, hogy az az osztály, melynek a márcziusi napok s ezt követő titáni küzdelmek emberi, polgári és politikai jogokat szereztek, be kell vallanunk, nem sokat törődött szegényebb sorában levő embertársaival. Hozzájárultak más okok is. A gazdasági térre is átvitt szabadság, az ipar és kereskedelem felszabadítása nagyon szép elv, de felidézte a létért való küzdelem rémes harcát, melyben az erősebb győz, a gyöngye menihetetlenül elpusztul. Sajnos, hogy ebben az egyetlen küzdelemben, ebben az áldatlan testvérharc-

ban, éppen az az osztály veszt a legtöbbet, mely a társadalomnak s a nemzeti ügynek mindenkor legfőbb erősségét képpezte, a polgári osztály.

Meg kell akadályoznunk a baj kitörését. Erre pedig nincs más mód, mint Krisztus törvényének felebaráti szeretet parancsolójának követése s a testvériség megvalósítása az életben és társadalomban. Csak a szeretet képes nagy áldozatokra. Az Isten-, haza- és felebaráti szeretetben egyesült társadalom csodákra képes.

Ez kell, hogy programja legyen a társadalom jövőnk munkájának. Ebben nem szabad, hogy közöttünk különbség vagy félreértés legyen.

Mint az egyház szolgálja áldást mondok erre a működésre, mint polgár szívesen veszem ki részemet a munkából.

Nehéz idők, nehéz kötelességeket rónak ránk, de senkinek se szabad kibujni alóluk. És e kötelességek teljesítésére merítsünk lelkesedést nagy nemzetünk nagy emlékeiből s adjon erőt nekünk az a tudat, hogy így munkálkodva, megmentjük a társadalom békéjét, boldogítjuk embertársainkat és felvirágoztatjuk a szabad magyar hazát. Éljen a haza!

Halász Lajos:

Elmondja pohár-köszöntőjében bővebben azt, amit tegnapi vezércikkében elmondott. Nevezetesen pedig rövid vonásokba lelkes szavakkal eszteli a márcziusi napok fényes történetét, felemlíti, hogy Párisban és Bécsben egyaránt az ifjuság kezdte a szabadságot való küzdelmet és lánglelkűséggel vitte diadalra. Lendületes szavakkal hangsúlyozza, hogy a nemzet jövője az ifjuság kezébe van. Elteti a magyar ifjuságot és kéri, hogy örökké a márcziusi ifjuság legyen soha el nem tűnő ideáljuk.

Beszélték még: Örlöy Dénes, Hlatky Endre. Ugyszintén

Dr. Várady Zsigmond:

Minden esztendőben, amidőn a tavasz befordul a nyárba, megjelenik a fákon a kelletlen vendég, a hernyó és nekiesvén a zöld leveleknek, lerágja a fa termő rügyeit, megsemmisítéssel fenyegeti a gyümölcsstermésre hivatott bimbókat és mielőtt ezt teszi, magában szól eképen: Megmutatom, hogy erősebb vagyok a fánál. Megmutatom, hogy megsemmisítem az ő életét, megakasztom fejlődésében és a fáról a fártól eltikkadt utas nem fog árnyában megpihenni, a szomjuhozó embert gyümölcse nem enyhítend. — Azután rig-rág, de végre is hiába. Kiderül a hiúság erőtlensége s bár a hernyó évről-évre mindig visszatér, a fa él, erősödik, virágokat és gyümölcsöket hoz. A hernyó minden törekvése eredménytelen, legfeljebb arra jó, hogy nyomorult létét egy ideig a fa életében eltengeti.

A fa, Polgártársak, amelyről szólok a szabadság fája. A hernyó, amely időszakonként megtámadja, a reakció. Ily támadások idején a reakció hernyója azt mondja magában: megmutatom, hogy megsemmisítem a fát és az emberiség nem fog pihenni árnyékában, s a szabadság édes gyümölcseit nem élvezendi. Hiában, az a hernyó is elér annyit, hogy időről-időre megsemmisít egy-egy megérlelt gyümölcsöt, de magát a fát nem képes megölni, mert mint a termőfa nem levelei és virágai által tartja fenn magát, hanem főleg ama gyökerek útján él, melyeket a talaj mélyébe bocsátott: ugy a szabadság fája is ama gyökerek által táplálkozik, melyeket mélyen bocsátanak a nemzet szívébe s amelyeket onnan semmiféle hatalmi érdek ki nem téphet. Sőt a szabadság a termőfánál még erősebb, mert a termőfa is folyton erősödik ugyan a hernyó daczára és ellenére, de egyszer mégis eléri azt a fejlődési fokot, melyen túl visszafajlik és lassankint elhal, de a szabadság fája nem fog elhalni soha s ha egyszer elérte azt a tetőpontot, melyben a szabadság és testvériség minden ember közös kincse leendő s melyben már nem kell küzdenie sem a reakciók hernyóival, melyben már gyümölcseit és virágját félteni és védeni azért nem kell, mert támadói sem lesznek: akkor fogja igazán elkezdni szótárasztani áldó hatásait és valódi élete csak akkor fog elkezdődni igazában.

A 48-as márcziusi napok előtt és után ismételve megpróbálta a reakció hernyója megsemmisíteni a szabadság vívmányait, de ime a mai nap is tanúsítja, hogy minden eredmény nélkül. A szabadság erősödött, nem gyengült a támadások alatt.

Mutatkoznak ugyan ujabbán ismét a messze nyugaton jelenségek, melyek szerint az örök ellenfél uj hárcokra készül és fejét ismét fel-emelni iparkodik, a szabadságjogokat és testvériséget eltörölni óhajtja, de a mult bizonyítja, hogy ez a kísérlet is eredménytelen lesz. Azokért a férfiakért, akik a helyi életben a szabadság és testvériség irányait politikai párt és vallás különbség nélkül minden polgárt és pártot összehozva képviselik, akik a mai ünnepségből a politikai pártkülönbségeket kitörölték, *Hlatky* Endre és *Szokoly* Tamás polgártársaimért, mint a 48-as és szabadelvű pártok elnökeiért és velük minden polgártársakért, kik e kérdésben velem egyetértének, üritem ezt a poharat.

A beszédek végén *Rácz Mihály* felemlíti, hogy *Nagyváradnak* is van nagy halottja, vértanuja, a ki jeltelen sirban nyugszik. Erre a férfura *Szacsva* y r a hívja fel *Nagyvárad* figyelmét.

Hegyesy erre ezt feleli, hogy egy *Nápolyban* lakó honfi, 200 forintot ajánlott fel *Szacsva* y szobrára.

Végre az összes egybegyűlt ünneplő közönség felállva elénekelt a szózatot szépen, magasztosságához mért tisztelettel és komolysággal.

Éjfél tájban midőn e referátát le adjuk, még együtt ülnek az ünneplő polgárok.

Az agg honvédek estélye.

Az egész város ünnepe, szívvél lélekkel felbuzdult e város minden polgára, de mégis, bármily szép volt a polgárság estélye a Sasban, a többi egyesületekben, olyan lélekemelő alig volt egy is, mint a Kis-pipában a nagy idők igaz tanuinak igaz mulatsága, hol a dicső tanui gyűltek egybe, hogy egymásnak meséljenek azokról a szép napokról.

Egy tágas teremben ott láttuk azokat a derék aggodat, kik vérell vívták ki Magyarországot szabadságát, függetlenségét.

A nagy idők hősei közül ott voltak:

Lánckzy József vadász főhadnagy, *Szerényi* Ödön gyalogos főhadnagy, *Molnár* József huszár hadnagy, *Szücs* István gyalogos hadnagy, *Nesztor* József gyalogos hadnagy, *Feltóthy* Ödön tüzemester, *Amigó* Gyula gyalogos őrmester, *Szerényi* Gusztáv huszár őrmester, *Deme* Sámuel gyalogos őrmester, *Kálmány* Mihály tüzemester, *Török* József fővezető, *Maron* Károly tüzér tizedes, *Bartos* Bodog gyalogos tizedes, *Márkucz* Sándor tüzér tizedes, *Szerényi* gyalogos tizedes, *Konvicska* Ferenc tüzér köz-honvéd, *Maróczy* János köztüzér, *Reményffy* Rezső őrmester. — Az agg honvédekön kívül megjelentek: *dr. Persz* Adolf, *Rátkay* József, *Óváry* Lajos, *Jankovits* János, *Peller* Ferenc, *Darvay* Ferenc, *Paksy* Gusztáv, *Mokry* János, *Láng* József, *Vlár* Agoston, *Bodnár* János, *Sziládky* Ernő, *Bumbera* Imre, *Havassy* Zsigmond, *Schmidt* Gyula stb.

Csakhamar a vacsora közepén megindultak a tósztok.

Szerényi Gusztáv visszapillantást vett az 50 éves forduló alkalmából a dicső időkre. A hazaszeretet, bajtársi összetartásra kéri volt honvéd társait s szavait a haza éltetésével végzi.

Nesztor József kifejti, hogy 1848. márczius 15-ike nemcsak a tisztán magyaroknak hozta meg a szabadságot. Ünnepe ez minden józanul gondolkozó hazafinak. 48 meghozta a jogegyenlőséget, a törvény előtti egyenlőséget. A harmadik a testvériség beane kell hogy éljen a szívbén, a lélekben. Ez erősebb, mint százezer szurony ezen a küellenség rést nem törhet. A szép beszédet azzal végzi, hogy ő fiát arra tanítja, miszerint legyenek hűek a nemzetiségükhöz és szorosság ezt a magyar hazát. (Zajos éljenzés.)

Fehér Dezső felolvasta hatásos beszéd mellett a következő levelet, melyet egy volt román nemzetiségű 48-as honvéd intézett hozzá.

Tek. Fehér Dezső urnak, a »Nagyvárad« szerkesztőjének.

Igen tisztelt Szerk. ur!

Életem viharos viszontagságain keresztül uszva, s mint a nagy idők tauuja, óhajításom tek. Szerk. ur közbenjáróval, a szabadság félé százados ünnepén szellemileg résztvenni.

Ezen cél elérése végett bátor vagyok a még életben levő bajtársaimnak a következő üzenettel a legmélyebb tisztelem mellett küldeni.

Üdvözlöm mindazon biharmegyei polgárokat, a kik 1848. márczius 15-ike után velem együtt Nagyváradon fegyvert fogva, minden héten kétszer — gyakorlat végett — a Rhédey kertbe kivonultak.

Üdvözlöm Biharmegye mindazon fiait, kik az 55-ik honvéd zászlóaljhoz tartozva, Baróthy László (Lajos) kapitányom, később őrnagyom vezénylete alatt Csucsától, — Gyalu, Naszód, Gállfalva, Nagyszében, Vázakna, Piski, Verestoronnyig az erdélyi hadjárat majd minden csatáin részt vettek. Az elhunytak hamvai felett örök béke lengjen.

Tisztelettel.

Chiavari, márcz. 12. 1898.

Papp Pál,

olasz vezérőrnagy, tábornok.

Elhatározták az öreg honvédek, hogy messze idegenbe lakó bajtársukat táviratilag üdvözlök.

Óváry Lajos szép beszédben üdvözölte a 48-as honvédeket.

Rátkay József a Lajos asztal-társaság tagjait, kik helyet adtak az öreg honvédeknek ez estélyre.

Nesztor József szépen emlékszik meg Rátkayról és élteti zajos éljenzés közepette.

Dr. Persz Adolf általános lelkesedésközött szólalt fel. Kereste, hol ünnepelje meg a szabadság hajnalának 50 éves évfordulóját. Szíve, lelke ide vonzotta a nagy idők tanui közzé. Mint gyermek látta 1848. márcz. 15-ikét. Szellemes epizódokat hoz fel összehasonlítással, hogy milyen érzéssel voltak az oroszok az invazionál, s milyennel az osztrákok. Majd osztorozza a mai álhazafiságot. Itt az öreg honvédekkel az igazi lelkesedés kigyul a szívekben. Azzal végzi beszédét, hogy 12 pontból álló kívánsága van: 1. Isten áldja meg hazánkat; 2—11. a ma degenerált hazafiság regenerálódjék; 12. Isten éltesse a 48-as idők tanuit. (Zugó éljenzés.)

Láng József Nesztor Józsefet élteti.

Ij. Maróczy János hosszan, szépen ecseteli a magyar történelem azon századokra terjedő idő szakát, mely 1848-at megelőzte.

Még többen szólaltak fel, melyek után általános lelkesedést keltett, mikor a 48-as polgárok közül sokan megjelentek; így Szokoly Tamás, dr. Vári Szabó Béla és a jogász ifjuság megjelent az agg honvédek között.

Ezután még beszédeket mondtak: Szokoly Tamás, dr. Vári Szabó Béla, Rátkay József stb.

A réti népkör.

A réti hazafias polgársága is kivette részét az ünnepségből. A réti polgársága fél öt órákor gyűlt egybe a Réti-népkör helyiségébe.

A réti népkörnek a helysége ez alkalommal kicsinynek bizonyult, annyi vendég érkezett, hogy azoknak a fele sem tért a kör helyiségébe.

Az alkalmi beszédet ifj. Beslanovics Nándor, »Az első magy. általános biztosító társaság« fiatal és kiváló tisztviselője mondta, aki igen szépen magasztalta az 50 év előtti márczius tizenötödikét. A sikerült beszéd nagy hatást keltett a hallgató közönség között és a derék szónokot megéltetették.

Igen sikertült *Magyary* Jenő szaválata is, a ki magyar ruhában szaválta el a »Talpra magyar«-t.

Az ünnepély programja a következő volt: 1-ször elnöki megnyitó, 2-szor a kör tagjából alakult dalkör énekelt a Hymnust. 3-szor

Beslanovits Nándor felolvasta és méltatta az 1848. márczius 15-iki eseményt és a márcziusi ifjuságot, 4-szer *Magyary* Jenő elszaválta »Talpra magyar« cz. költeményt, 5-ször Kemenczky Bertalan szaválta Atilla siri állma cz. költeményt s végre záradékol a dalkör énekelt a szótatot.

Márczius 15-ike a fővárosban.

Ünnepi színt öltött az egész főváros. Nemzeti színű zászlókat lenget a házakról a szellő, s még az ég is kedvezni látszik az ünnepnek, ragyogó, napfényes időt bocsátván a fővárosra, a melynek utcáin ezrével tolong a nemzeti színű kokárdákkal ékesített néptömeg.

Akár csak ötven esztendővel ezelőtt. Lelkesedés, ünnepi kegyelet érzése tükröződik le a járókelők arczáról, a hölgyek keblén a nemzeti színű kokárda díszlik a hagyományos márcziusi ibolyacsokor helyett.

A főváros kereskedő világa is méltó részt kívánt venni a jubiláris ünnepből. A boltok zárva, mert hisz az alkalmazottaknak is ünnepe a mai nap.

Az áldást adó, meleg márcziusi eső helyett, a mely ötven év előtt, mint Isten szemének könyve hulladozott le a szabadság ifju kezdoinek lelkes csapatára, ma ragyogó sugárözönét küldé Budapest utcáira a Szabadság Istene. A Vigadó nagyterme, a melynek oszlopai alatt Kossuth lángszava gyujtott, ma jobbára előkelő hölgyekkel telt meg.

Zala György művészi keze díszítette föl a termet zászlókkal, óriási pálmákkal, a pálmák közt a szabadság dalosának, Petőfi Sándornak mellszobrával, a mely alatt nyugodott megkoszorozva az a gép, a mely ötven év előtt a 12 pontot és a sajtószabadság első termékét, a Talpra magyar!-t nyomta ki. A gépen ma is ott volt a 12 pont ólombetűs szedése. Köröskörül pedig a Petőfi-szoborra szánt koszoruk viritottak. Az érkezők közül Szilágyi Dezsőt és Károlyi Tibor grófot megéltetették. Kivülök ott láttuk még Damjanich János özvegyét, Lipthay Béla bárót, Zsilinszky Mihály államtitkárt, Beöthy Zsoltot, Molnár Antal, Török Bertalan, Tuha János országgyűlési képviselőt, Gerlóczy Károlyt, Emich Gusztávot, Csajthay Ferenczet, Pésa Lajost, Lőrinczy Györgyöt, a F. M. K. E. titkárát, Szana Tamást, Bársony Istvánt, Zilahi Simont, Bródy Sándort, Rákosi Viktort, Zala Györgyöt, Jakab Ödönt és Prém Józsefet.

A megnyitó.

A díszgyűlést Bartók Lajos, a Petőfi-társaság alelnöke nyitotta meg.

Jókai Mór, Bartók Lajos és Szana Tamás a Petőfi-társaság titkára a számukra föntartott pódiumra léptek. Viharos éljenzés zugott föl. Bartók bejelentette, hogy a Felvidéki Közművelődési Egyesület Rákosi Jenőt és Lőrinczy György titkárt bizta meg képviselőletével. (Éljenzés.) Most meg Jókai Mór elnök ur lesz szíves elmondani ünnepi emlékbeszédét.

Az öreg ur fekete szalon kabátban fölállott. A pálmák elterült, széles levelű ernyői ezüstös fejére hajlottak, a pálmák fölött ezimeres zászlaink lobogói csingtek mozdulatlanul. Viharos taps és éljenzéssel üdvözölték őt a ki beszélt aztán behízog, szíveket megindító hangján.

Nagy csöndben, kegyeletes érzéssel hallgatta a közönség zengő himnuszát a sajtószabadságnak. Olykor meg-megmozdult a közönség, bár a költőkirály tüzelni nem akart, csak emlékezni. Kissé nehezen ment ez az emlékezés. Az ötven év előtti ifjuság szózatot vezérének hangja el-eleskült az érzéstől is, az élet fáradságától is. Végszavaiban azonban újult erővel fölzendült a nemzetre Árpád szavaival áldást imádkozó hang.

A fotografus gépe egyet csetent s a jelenet meg volt örökítve, a mikor Jókai meghajtotta fejét a tapsoló és éljenző közönség előtt, a mely alig tudott betelni az óváció zugó kifejezéseivel.

Bartók Lajos szaválta el ezután Apotheosis című ódáját lelkesítő hatással.

Tapssal és éljenzéssel fogadta a közönség Rákosi Jenőt is, a ki a terem minden zugába elható szóval mondogta el beszédét.

A főrendiház ülése.

A főrendiház 1898. évi márczius hó 19-én, szombaton, d. e. 11 órákor ülést tart. Napirend: 1. Elnöki előterjesztés; 2. az igazoló bizottság jelentésének tárgyalása; 3. a m. kir. postatakarékpénztár kamatozó betétmaximúnának és tartalékalapjának felemeléséről; 4. a magyar keleti tengerhajózási részvénytársasággal kötött szerződés becikkelyezéséről; 5. a kisajátításról szóló 1881. évi XLI. törvényzikk kiegészítéséről szóló törvényjavaslatok; 6. a consuli bíraskodás életbeléptetése tárgyában beadott miniszterelnöki jelentésre hozott 2496. és 7. az 1897-iki számadási év III. negyedében előfordult tulkiadások stb. tárgyában a m. kir. állami számvevőszék által az országgyűléshez beadott jelentésre hozott 2945. számú képviselőházi határozott érdemleges tárgyalása.

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

- Márczius 16. Csatornázási és világitási bizottság ülése a városházán.
Márczius 16. Megyei gyűlés d. e. 9 órákor.
Márczius 16. Gazdasági egyesület választmányi és közgyűlése d. u. 3 órákor.
Márczius 19. Az izraelita nőegylet hangversenye a »Fekete Sas«-ban.
Márczius 19. Egészségügyi bizottság ülése a városházán d. u. 4 órákor.
Márczius 19. A Sebes-Körös vízszabályzó társulat közgyűlése.
Márczius 20. A 48-as Népkör közgyűlése d. e. 10 órákor.
Márczius 20. A Szigligeti-társaság ünnepélyes felolvasó ülése, d. e. 11 órákor.
Márczius 24. A zenekedvelők egyesületének hangversenye, d. u. 6 órákor.
Márczius 27. A Szigligeti-társaság közgyűlése, d. e. 11 órákor.
Márczius 27. Haydn oratóriumának előadása a főgimnázium nagytermében, d. e. 11 órákor.
Április 3. A »Biharmegyei Népkövelési Egyesület évi közgyűlése d. e. 11 órákor a megyeházán.

A »vasárnapi népszerű felolvasások« sorrendje:

Márczius 20. »A nagyítókról« (kísérletekkel). Tartja dr. Tóth Mihály.

Az országos diákkongresszus.

Ditrói megnyitja az ülést s Grossler Jenő főjegyző felolvassa a múlt ülés jegyzőkönyvét. Ennek hitelesítése a több kisebb tárgy után Grossler főjegyző felolvassa Parcsétich László üdvözlő levelét, melyben az egyetemi ifjuság volt lelkes vezére két indítványt tesz, hogy az ifjuság üdvözölje az olasz ifjuságot, mely most miután ünnepet ül, s hogy az ifjuság részt vegyen a párisi világiállítás keretében és erre előkészítő bizottságot küldjön ki.

A kongresszus ez indítványokat nagy lelkesedéssel egyhangulag elfogadta.

Több tárgy elintézése után egy kínos incidens következett. Lendvay Imre Szörffy már előbb tett indítványát óhajta támogatni, mely szerint erkölcsi kötelességnek ismerje minden egyetemi polgár, hogy az egyetemi segítő egyesületbe belépjen. Beszédét e szavakkal kezdi: keresztény ifjak. Ditrói elnök e miatt Lendvayt rendreutasítja s mikor Lendvay folytatja beszédét, tőle a szót megvonja. (Óriási zaj.) Az erre kifejtett vitában többen vettek részt, míg végül Grammling bizalmatlanságot kíván szavazni Ditróinak. Az indítványt azonban nem fogadják el.

* **A megye nagy napja.** Biharmegye törvényhatósága ma délelőtt 9 órákor tartja rendes tavaszi közgyűlését. Több mint 400 tárgy van kitűzve tárgyalásra. Legfontosabb ezek között a két választás, ami ugyan most nagyon egyhanguan fog végbemenni. A megüresedett szolgabírói állásra az egyedüli jelölt Darabant Endre tb. és hely. szolgabíró s a szintén betöltendő árvászéki ülnöki állásra pedig Mojzes Imre alpénztárnok van jelölve.

* **Csillaghullás.** Márczius idusán kapták meg önkénteseink az első csillagot. A 37. ezredben szolgáló egyéves önkéntesek közül tegnap többen felvaratták az egy csillagot, persze a parancs kihirdetése után. Valóságos »gefreterek« lettek: *Bozóky Géza, Sicher Jenő, Twcsék Lipót, Terebesi Mihály, Tátray Kálmán, Voit Ottó és Zsák Adolf.*

* **Nagyvárad Nemzeti Szövetség.** Tisztelettel felkérem a Nagyvárad Nemzeti Szövetség tiszti karának és igazgatósági választmányának tagjait, hogy a folyó hó 17-én, azaz csütörtökön délután 3 órakor a kereskedelmi és iparkamara tanácstermében tartandó igazgatósági ülésen megjelenni sziveskedjenek. Gyálókay Lajos, elnök.

Tárgysorozat: 1. A szervező bizottság jelentése. 2. Az igazgatóság osztályainak megalkotása. 3. Egyéb indítványok.

* **Próba gyakorlatok.** Az elmúlt három nap a helybeli helyőrség nagy próba gyakorlatot tartott, amelyen részt vett az egész honvédség, a közös katonaság és a tüzérség. A gyakorlat első napján kimentek Kis-Szántóra ahonnan még aznap délután átmentek Szent-Jánosra. Másnap Hegyközpályiban találkoztak a csapatok is itt ütközött volt. A gyakorlatok harmadik nap Fugyi-Vásárhelyen értek véget. A gyakorlaton jelen voltak főtisztek megelégedésüknek adtak kifejezést.

* **Jegyzőválasztás.** A bagaméri zendülésnél tudvalevőleg azt híresztelték, hogy a nép haragja egészen a község jegyzője, Szártory Dezső ellen irányul. Ebből kifolyólag Szártory Dezső a jegyzőségről lemondott. Szombaton Vasad községben tartották meg a jegyzőválasztást. Egyhangulag Szártory Dezsőt választották jegyzővé.

* **Üdvös társadalmi egyesület.** Bécsben egy sajátzerű egyesület létesült, melynek célja a vadházasságban élő felek egybekelését díjtalanul előmozdítani. Olyan házasság-közvetítő intézmény ez a »vadházasságok« számára. Az egyesülethez a múlt évben 1706 pár fordult közvetítésért s azokból 1378 pár egyházilag egybe is kelet. Az egyesület beszerzett százötven magyar házassági engedélyt — sokszor ugyanis ezeknek nehézszerzése miatt a felek vadházasságban élnek. Ausztriába küldött a múlt évben 4485 levelet és postai szállítmányt. Magyarországra pedig 950 ajánlott levelet. Csak postaköltségekre 800 forint adott ki egy évben. Az egyesülethez fordult bécsi lakosok közt a legkülönbözőbb országokból valók, még Norvégiából is, sőt egy nő Perziából való. Az egyesület ingyen szerzi be a házassági engedélyeket, s minden az egybekeléshez szükséges okmányokat, s a házasságkötés elött külön hitoktatásban részesíti, azonfelül a feleknek egy-egy keresztet, imakönyvet és jegygyűrűt ad, valamint a netán már született gyermekeket törvényesíti. Ezen üdvös társulat neve Regis-Szt-Ferencz egyesület. Megérdemli a keresztény emberbarátok támogatását, de nálunk talán még nagyobb szükség lenne ilyen egyesületre.

* **Elhunyt 48-as honvéd.** A nagy idők hősei, a szabadság bajnokai egyre fogynak; gyérül a sora azoknak a derék férfiaknak, akik fegyverrel kivívták a magyar nemzet szabadságát, Csobánecz Antal volt 48-as honvéd éppen akkor hunyta le örökre szeméit, mikor az egész nemzet félszázados fordulóját ünnepli márczius Idusának. Csobánecz Antal mint honvéd részt vett a szabadságharcban, később Nagyvárad város szolgálatába lépett s hosszú időn mint rendőrbiztos töltötte be megelégedésre állását, míg nyugalomba lépett. Utóbb mint az ipartestület pézántárnoka működött. — Temetése ma, szerdán délután lesz. A családi gyászjelentés a következő:

Özv. Csobánecz Antalné született Papp Mária a maga valamint unokája Lengyel Lajos nemkülönb. testvére Csobánecz Lajos és neje szül: Csikpálfalvi Salamon Erzsébet és gyermekei Csobánecz Jolán férjezett Kovács Dénesné és Csobánecz Margit és számos rokonok nevében is fájdalomtelt szívvel tudatják a szerető jó férj, illetve nagyapa testvér, sógor nagybátya és rokon Csobánecz Antal nagyvárad város nyug. rendőr biztosa és 1848—49. honvédek folyó évi márczius hó 15-én, hajnali fél 2 órakor életének 66 s boldog házassága 16-ik évében keresztényi odaadással türt hosszús és súlyos betegsége után történt gyászos elhunytát. A megboldogult drága halott földi ma-

radványai ugyan e hó 16-án d. u. 3 órakor fognak nagy-magyar-utcai házában a róm. kath. egyház szertartása szerint beszenteltetni és a bónai-kuti temetőbe örök nyugalomra tétetni. Az engesztelő szent mise áldozat ugyan e hó 17-én d. e. 9 órakor fog a Szent-László templomban az egek Urának bemutatni; mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai s barátai tisztelettel meghívattak. Nagyvárad, 1898. márczius 15. Béke hamvaira!

* **Elgázolás.** Tegnap délután Sulyó Demeter görbedi lakos szekerével elgázolt egy tüzért. A súlyosan megsebesült tüzért beszállították a katonai kórházba.

* **Letartóztatott csendhárbitó.** A csendőrség a múlt napokban elfogta Szabó Gábor sarkadi lakost, aki nejét és anyósát agyon akarta lőni. Mikor a nevezett embert a csendőr elakarta fogni, még akkor sem nyugodott, hanem rálőtt a csendőrré háromszor, azonban egy lövése sem talált. A veszedelmes embert erősen megvasalva hozták be az ügyészséghez.

IRODALOM.

— **Előfizetési felhívás.** »A jó vidékiek« elbeszélő gyűjteményre. Két elbeszélő kötetemet a közönség és kritika egyaránt szívesen fogadta. Fbből a fogadtatásból meritek bátorságot arra, hogy »A jó vidékiek« című újabb elbeszélő-gyűjteményemnek helyet kérjek a t. olvasóközönség asztalán. Alakjaim, melyek e könyvben szerepelnek, a tárgyak, melyekből történeteimet merítettem, a vidéki élet, melynek körében mozognak, élénk megfigyeléssel vannak megrajzolva. A divatos irodalmi irányzatok szolgálai utánczása helyett a költészet igaz forrásából merítettem. A sarat, a posványt elkerülve, azzal a derült kedéllyel irtam meg történeteimet, a melyek előbbi könyveimben is tetszését nyerték meg azoknak az irodalombarátoknak, a kiknek szíves érdeklődésére számot tartani most is szeretnék. A könyv 10—11 iven, igen szép kiállításban Singer és Wolfner elsőrangú fővárosi könyvkiadó vállalatában f. év május végén fog megjelenni. Előfizetési ára 1 forint, bolti ára 1 frt 20 kr. lesz. Az előfizetési pénzt f. évi május elsőig kérem beküldeni, hogy a példányokra nézve tájékozva legyek. Tíz példány után egy tiszteletpéldánnyal szolgálak. Szilágy-Somlyó, 1898. márczius hava. Hamvai Sándor.

Irodalom történet a ponyván. »Magyar Könyvesház« czimen új ponyvairodalmi vállalat indult meg három füzet már meg is jelent. A füzetek címei: »Tinódi Lantos Sebestyén«, »Illosvai Selymes Péter«, »Szilágyi Mihály és Hajmási László története«. Az egyes füzetek ára 3—6 kr., tömeges rendelésnél nagyobb engedményt ad a kiadó: Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedése Budapest, VIII. kerület, Muzeum-körut 2. szám (Nemzeti színház bérházában.)

Hivatalos közlemény.

Jubileumi emlékéremek. Nagyvárad város katonai igazgatósága a következő felhívást bocsátotta ki:

Ó császári és apostoli királyi Felsége 50 éves uralkodásának legmagasabb emlékünnepe alkalmából egy emlékéremet szándékozik alapítani, mely emlékérem az összes állománycsoportok és rendfokozatok mindazon személyeinek adományoztatik, a kik 1848. évi decz. 2-től, bezárólag 1898. évi decz. 2-ig terjedő időközben a cs. kir. közös hadseregénél, a haditengerészetnél, a m. kir. és cs. kir. honvédségnél vagy csendőrségnél ténylegesen szolgáltak.

El lesznek tehát látva ezen jubileumi emlékéremmel a következők:

1. Mindazok, a kiknek hadiértmük van, kivéve azokat, a kik ezen érem viselésétől becstelen tett miatt bírósági uton eltiltattak. 2. Az összes tényleges katonai, honvédségi vagy csendőrségi stb. szolgálatban állott és jelenleg bármely viszonyban levő havidíjasok, valamint hadapródok és hadapródi kintutetést viselő személyek. 3. A rangosztályba nem sorozott havidíjasok és a legénységi állományba tartozott egyének, kik 1868. év előtt besoroztattak s hadi éremmel nem bírnak, ha 8 évet tényle-

gesen szolgáltak. 4. Mindazok, a kik az 1868. év után soroztattak be és pedig a hadseregénél 3 a hadi tengerészetnél 4 és a honvédségnél 2 évi tényleges szolgálat után. A büntetésből tovább szolgáltak a meghosszabbított utolsó tényleges szolgálati év után. 5. Az összes egyévi önkéntesek az egyévi tényleges szolgálat teljesítése után. 6. Azon póttartalékosok, a kik a hadseregénél a megkezdett 3-ik, a honvédségnél a megkezdett 2-ik tényleges szolgálati évben valamely jogczim folytán helyeztettek pót tartalékba.

Ezen emlékérem adományozásából a bíróság elítéltek ki vannak zárva.

Felhívom tehát mindazon egyéneket, a kik az 1848. év decz. 2. után a hadseregénél, a haditengerészetnél, a testőrségnél, a m. kir. és a cs. kir. honvédségnél vagy csendőrségnél tényleg szolgáltak és a fenti pontokban irt követelményeknek megfeleleltek, hogy katonai elbocsátójukkal és hadi éremmel nem bírók pedig végelbocsátójukkal, vagy más katonai, honvéd és népfelkelési igazolványukkal hivatalomnál (Olaszi kis városháza Széchenyi szállodával szemben) folyó évi márczius hó 25-ig annyival is inkább jelentkezzenek, mivel a későbbi jelentkezések figyelembe vételét nem fognak.

Nagyvárad, 1898. márczius 6.

Darvassy Lajos.
tanácsnok.

REGÉNY-CSARNOK.

ÜZLET és SZERELEM.

Németből: — plex.

47.

— Tehát megegyeztünk! És most kérdek még Öntől valamit. Mondja csak Willem mi a terve most Askánnak? Vagy egyáltalán semmit sem hallat most ez maga felől?

— Én az utolsó napon beszéltem az Ön öcsésével, azalatt míg a szüleiktől eljöttem. Akkor Askán ur hozzám jött és arra kért, hogy mondjam meg Annának, hogy ő neki nem volt vele semmi rossz szándéka sem s hogy ő ugy akarta ezt az ügyet elintézni, a hogy a becsület kívánja. De Anna egészen elvesztette a hideg vért s mindjárt sértegetni kezdte őt. Így tehát magának tulajdonítsa a viszony felbomlását és a helyzetben beállott fordulatot.

— És mi szava van Önnek erre a — beszédre?

— Oh engedjen inkább hallgatnom Stendardó úr! A mi őket kettejükéti illeti kétség-telen, hogy hibázott a nővérem is s az ő hibája abban áll, hogy egyáltalán viszonyt mert kezdeni egy ilyen házból való gavallérral. Öcséséről meg azt hiszem nem kell Önnek sokat beszélnem, ismeri Ön jól! Ebben van a kérdés megfejtése, Frédericó ur s az Ön atyjának páratlan makacs jellemében. Ide lyukad ki az egész szerencsétlenség!

Frédericó helyeslőleg bólintott a szegény ember őszinte nyilatkozatára s egyuttal csodálkozva nézte őt, hogy a történet daczára ekkora önuralommal tudja magát mérsékelni, midőn azokról beszél, kiktől annyi baj származott családjára.

És midőn elváltak egymástól, meleg szavakban fejezte ki előtte háláját azon dologban követett nemes magatartásáért és férfiasan megrázva Willem jobbát biztosította őt a felől, hogy nővére ügyében mindenkor jóakarattal kész közreműködni velük, hogy így némileg is ellensúlyozza azt a sok keserűséget és méltatlanságot, melyet Willemék az ő családjától, nevezetesen pedig a könnyelmű és ingatag Askántól szenvedtek.

Frédericó azonkívül egy még élénken emlékezetében élő hálás tartozást is rótt le ezzel Willem iránt.

* * *

Mióta a Frédericó és Zsófia eljegyzésének felbontása által keletkezett konfuziót az ország-tanácsos családjában sikerült Zsófia önfeláldozása révén megszüntetni, Gränderode báró ismét visszatért szokott vidám életmódjához s újra visszanyerte régi jó kedélyét.

Hogyne, hisz nem fenyegette többé az anyagi romlás veszedelme. Azt a hivatást, melyet ő az öreg Stendardónak szánt, a brémai

Pontusék vették a nyakukba, kiknek nem csekély gondot okozott ugyan Grúnderode adósságainak rendezése, kik azonban minden fukarságuk mellett sem tudtak lemondani ama nagyravágyó tervükről, hogy fiuk a báró családjába belé házasodják.

A vihar fellegek tehát elvonultak, a tanácsosok feje felől. Ő továbbra is hivatalában maradhat — gondolá magában a jovialis kedélyű báró — professzor fia — remélhetőleg mielőbb diszes állást fog magának pályáján kivívni, míg Zsófia, kiért legtöbbször furdalta a lelkiismerete, már is célhoz ért, midőn Pontus William személyében egy józan és szeretetreméltó, de egyúttal gazdag élettársra tett szert. (Foly. köv.)

TAVIRATOK.

Márczius 15. a fővárosba.

Budapest, márcz. 15. (Saj. tud. táv.) A vigadóban tartott — lapunk más helyén közölt — ünnepély folytatásáról és még más helyeken tartott jubileumról az éj folyamán a következő sürgönyt kaptuk: Riadó éljenzéssel fogadták Ábrányi »Petőfy és Jókai« című költeményét. A vers elszavalása után Jókai megcsókolta Ábrányit. Még többen olvastak fel lelkesítő dolgokat. A Petőfi szobornál Pósa Lajos rendkívüli hatással beszélt.

A nemzeti lovardában a polgárság és az egyetemi ifjuság együtt rendezett lelkes, hazafias ünnepet.

Gr. Károlyi elnök betegségével kimentette magát. Horánszky, Beöthy Ákos, Györy Elek óriási tüntető lelkesedés mellett hazafias beszédeket tartottak.

Megzavarta a szép ünnepet a szocialisták közbekiáltása.

Délután 80 ezer ember tolongott Muzeum körutáról, hol az egyetemi ifjak, Holló és Madarász képviselők beszéltek. Majd átmentek Budára a honvédszoborhoz.

Este volt már, mire visszajöttek a Petőfi szoborhoz.

A régi Pilvax kávéházban a régi Jókai és Petőfi asztalánál, hol 50 évvel ezelőtt a 12 pontot felolvasták, kegyeletes ünnepet tartottak.

Herczegh Mihály egyet. rektor ünnepi beszédével leleplezték Jókai és Petőfi arczképet.

Este az ünnepség elfajult. A szocialisták ezt a népnepet is elrontották. Zajongva járták be a várost, a házak ablakait bevették.

A rendőrség kivonult a szocialistákat kezdték visszaszorítani. Többen megsebesültek.

Ünnepélyek a vidéken.

Budapest, márcz. 15. (Saj. tud. táv.) Csaknem minden vidéki városból jönnek hírek a különböző hitfelekezetről megtartott istentiszteletekről. Mindenütt a legimpozánsabb módon folyt le a hazafias ünnepség. Csak Brassóban volt ellentételés. Mikor a nép hazafias dalokat énekelve, a királyt éltetve járta be a várost, ősszeütkezés történt, amelynek vége az volt, hogy a rendőrség a tüntetőket szétkergette, sőt egy előkelő polgárt le is tartóztatott.

Tüntetések a fővárosban.

Budapest, márcz. 15. (Saj. tud. táv.) A hazafias ünnep alkalmából az Opera

és a Nemzeti színház nem tüntek ki zászlót. A lelkesült nép elhatározta, hogy ezért a két színházat megostromolják. A rendőrség a tervet idejekorán tudta meg és az utat elállotta.

A tüntetők és a rendőrség között összeütközés volt, amelynek számos letartóztatás lett a vége. A nemzeti színháznál nemcsak az utcán, de a nézőtérén is tüntetés volt. Il. Rókóczy Ferenc fogságát adták. A közönség viharosan követelte, hogy a »Talpra magyart« is szavalják. Szacsvey hajlandó volt, de Fesetich igazgató nem engedte meg. A főbb tüntetőket a rendőrség kivezette.

A császár-jubileum.

Budapest, márcz. 15. (Saj. tud. táv.) A »Pester Lloyd« szerint a császár-jubileum alkalmából M á r k u s József budapesti és L u e g e r bécsi főpolgármester bárók lesznek; a szerajevói polgármester gróf és a boszniai mohamedán főpap bárói rangot nyerne.

Püspöki konferencia.

Bécs, márczius 15. (Saj. tud. táv.) Ma délelőtt kezdődtek a herceg-érséki palotában Schönborn bibornok elnöklése alatt a nagy püspöki-bizottság ülései.

Márczius 15-ike Pozsonyba.

Budapest, márczius 15. (Saj. tud. táv.) Márczius 15-ét a város közgyűlési határozat értelmében a nyilvános épületek fellohogásával a városház harangjának megszólaltatásával ünnepelte. Azonkívül számos magánház és lobogó díszben pompázik. Külön ünnepélyeket rendeznek: az evang. lyceum, a kath. főgymnázium, a kereskedelmi akadémia tanári kara és tanulói, továbbá a jogakadémia ifjusága, az ág. evang. hitv. theologia-akadémia, a polgári magyarkör, a Toldy-kör stb.

A fumei köz. bizottság ülése.

Fiume, márcz. 15. (Saj. tud. táv.) Fiume városának közigazgatási bizottsága tegnap tartotta harmadik ülését Szapáry László gróf kormányzó elnöklése alatt. Az ülésen 34 ügyet tárgyaltak le, nevezetesen a következő ügyeket: A börtönvizsgáló bizottság jelentése; Hajnal műszaki előadó jelentése több rendbeli ügyekről, különösen a Fiumara folyó szabályozásáról, továbbá a budapest-fiumei telefonvonal sürgős megépítéséről. Az évi jelentések a legközelebb megtartandó pótló ülésen fognak tárgyalatni.

Hadihajók vásárlása.

Budapest, márcz. 15. (Saj. tud. táv.) A Reuter ügynökség Washingtonból arról értesül, hogy megerősítést nyert az a hír, hogy az amerikai Egyesült Államok megveszik az »Amazonas« és az »Admiral Breu« braziliai hadihajókat.

Megtámadt vámőrségi tisztt.

Budapest, márcz. 15. (Saj. tud. táv.) Párisból távirják: A »Journal« közöl egy táviratot Naney-ből, amely jelenti, hogy a német vámőrség egy tisztjét, aki Villerupt mellett francia területre lépett, francia munkások megállították, de a határon felállított német vámőrök fenyegetésére, hogy lelövi őket, ismét szabadon bocsátották.

Arany-szállítás Amerikában.

Budapest, márcz. 15. (Saj. tud. táv.) New-Yorkból írják: Ismét nagymennyiségű aranyat rendeltek Európából behozatalra, úgy, hogy az összes érték 20.975,000 dollárra rug.

Zendülés egy munkavezető ellen.

Fiume, márczius 15. (Saj. tud. táv.) A torpedó-gyár munkásai nem tűrhetvén egyik munkavezető embertelen bánásmódját, őt kifütyölték. Midőn a munkavezető azért őket kérdőre vonta, a munkások egyike megtámadta őt, mire a többi munkás is rátámadt. Scarnelli munkavezető elmenekült. A gyárat tegnap este további intézkedésig a tulajdonosok bezáratták. 800 munkás kenyér nélkül van. Ma ülést tartanak.

Megtagadott 6 milliós kölcsön.

Budapest, márcz. 15. (Saj. tud. táv.) Practoria-ból írják: A néptanács megtagadta a kormány felhatalmazását arra, hogy 6 milliós kölcsönt kössön a burgherek referenduma nélkül. Az ügyet májusban a megnyílt ülészig elhalasztották.

Megvert fölkelők.

Budapest, márcz. 15. (Saj. tud. táv.) A »Times«-nek jelentik Singaporeból tegnapi kelettel: Battambauban, ahol a lakosság megtagadta az adófizetést, felkelés tört ki. A felkelők ellen 1000 emberből álló siami expedíciót küldtek, amely megverte a lázadókat. A harc azonban még folyik. Mint jelentik, az expedíció elindulása előtt közölték ezt Franciaországgal, amely helyeselte az eljárást.

KÖZGAZDASÁG.

Szőlő és borgazdasági tanfolyam néptanítók számára.

A földmivelésügyi m. kir. miniszter ur folyó évi márczius hó 9-én 17.178. sz. a kelt intézkedésével a néptanítók részére a múlt évhez képest az ország különböző részében összesen 31 helyen, ez évben is **négy hetes szőlő és borgazdasági tanfolyamok** megtartását rendelte el oly célból, hogy az ezen tanfolyamokat végzett néptanítók ebből a szakmából a fontosabb bortermelő községekben levő népiskolákban s a gazdasági ismétlő iskolákban a tanulóknak kellő oktatást nyújthassanak, s általában az illető községben a szőlő és borgazdasági ismeretek terjesztésére s a szőlő felújítás előmozdítására hathatósan közre működjenek.

A **biharmegyei tanítók számára** tervezett tanfolyam Bihar-Diószegen a m. ktr. vinczellér iskola igazgatóságának vezetése és felügyelete alatt hogy megtartatni és pedig oly módon, hogy a tanfolyam első része tavasszal a folyó év **április 25-től május 7-ig**, a második része pedig ősszel szintén 14 napon át folyó évi **október hó 13-tól október 26-ig** terjed, s a tanfolyam mindkét időszakban tehát az egész négy héten át ugyanazok a tanítók vehetnek részt.

A tanfolyamra felvett tanítók utiköltségeik s a lakás és élelmezési költségek fedezésére az egész 4 heti tanfolyam tartamára egyenként **60 frt átalányt** kapnak, mely összegnek fele azaz 30 frt a tavaszi, másik fele pedig az őszi tanfolyam első napján szabályszerű (13 kros) bélyeggel ellátott nyugtára a tanfolyam vezetője által fog az illetőknek kifizettetni. Felhivatnak ez uton is a tanfolyamon résztvenni szándékozó tanítók, hogy 50 kros bélyeggel ellátott kérvényüket, melyben életkoruk, nyelvismeretük valamely nyitvános népiskolánál tényleges alkalmazásuk s a szőlő és borgazdaság terén esetleg történt eddigi működésük is fel említhető

s ezen körülmények közvetlen iskolai hatóságuk által is igazolandók, — a f. évi **márczius hó végéig** a kir. tanfelügyelőséghez nyújtják be. Végül megjegyeztetik, miszerint egyidejűleg intézkedés tételét aziránt, hogy a tanfolyamra felveendő néptanítók a tanfolyam tartamára szabadságot tartsanak.

Nagyvárad, 1898. márczius hó 15-én.

Biharmegye
kir. tanfelügyelősége.

TÖZSDE.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Gabonatözsde.

Készáru búzában az irányzat gyenge volt.

Határidők.

Budapest, márcz. 15.

Buza őszre	9.09
Buza tavaszra	12.02
Tengeri	5.86
Rozs őszre	8.50
Zab őszre	6.40

Értéktözsde.

Az irányzat gyenge.

Buda pest, márcz. 15.

Osztrák hitel	362.40
Magyar hitel	380.—
Allamvasut	340.25
Déli vasut	80.50
Rimamurányi	246.—
Magyar jelzálog	262.50
Magyar leszámítoló	255.—
Iparbank	101.25
Budapest közuti	400.—
Kereskedelmi bank	1402.—
Villamos vasut	374.50
Salgótarjáni	577.—
Waggon-kölcsön	583.—

Bécs, márcz. 15.

Az irányzat gyenge.

Osztr. hitel	862.37
Magyar hitel	880.50
Allamvasut	839.75
Birodalmi márka	58.77

Hivatalos arfolyamok

budapesti Áru- és értéktözsde 1897 márczius 15-én.

Magyar aranyjárdék 4%	121.75
Magyar koronajárdék	99.40
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	120.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	101.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	122.—
Magyar földterhermentelési kötvény 4%	97.50
Italmérési jog megváltási kötvény	101.25
orvát-szlavon földterhermentelési kötvény	97.50

Magyar nyercemény sorsjegy-kölcsön	160.25
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.25
Osztrák járadék papírban	102.25
Osztrák járadék ezüstben	102.25
Osztrák járadék aranyban	123.—
Osztrák korona járadék	102.50
1860. osztrák államsorsjegyek	144.—
Osztrák magyar bankrészvény	924.—
Magyar hitelbank részvény	380.25
Osztrák hitelintézeti részvény	362.80
Páris vista	839.75
20 márkás arany	9.52
Német birodalmi márka	58.75
London vista	120.40
Páris vista	47.60
20 márkás arany	11.74

SZERKESZTOI POSTA.

S. V. Csaba. Sokszor kértük már önöket, hogy idejében küldjék az ilyeneket. Most már — egyelőre — végeztünk ezzel a dologgal. A kéziratot mindazáltal eltesszük s ha — amit nem hiszünk — még egyszer felszínre kerülne a dolog, felhasználjuk. Ez alkalommal ismétljük régebbi felszólításunkat, hogy gyakrabban forgassák a tólat. Üdvözlét.

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Vetés ideje: Augusztus és szeptember.
Ültetés távolsága: 15—20 cm.
Talaj minősége: jól trágyázott.

Mauthner-féle magvak.

Aussetzeit: August und September.
Pflanzweite: 15—20 Cm.
Bodenbeschaffenheit: Gut gedüngt.

A MAUTHNER-féle

hirneves

konyhakerti- és virágmagvak

zárt és hatóságilag védett csomagokban törvényesen bejegyzett

medve-védjeggyel

valamennyi nagyobb

fűszer és vaskereskedésekben

kaphatók.

A Budapesten Andrassy-ut 23. szám a. létező **Mauthner Ödön** cég csakis olyan csomagoknál vállal teljes jótállást egészen friss és valódi magvakért, a mely csomagok ragasztva, a medve-ábrával és a Mauthner névvel jelölve, úgy a mint a mellékelt rajz is mutatja. 19-0

Jelzálogkölcsönt

filoxera által elpusztított szőlők ujonai befásítására 5%, termő szőlőkre 5%, városi és nagyközségi házakra 5 és 6%-ra.

Földbirtokra:

65 évi törlesztésre	4 1/2%
63 1/2 " " " "	4 1/4%
50 évi törlesztésre	5 %
30—40 évi törlesztésre	6 %
20—30 évi törlesztésre	7% mellett

ajánl és felvilágosítást nyújt 20 kr. válasz bélyeg ellenében

Horváth Ede

64 6—0

Pilis-Csabán.

Oroszy-féle udvari sütemények és bonbonok igen jutányos árban.

KÁDÁR JÁNOS

előbb Kádár és Kiss

fűszer-, bor- és csemegekereskedése a „Veres kereszt“-hez.

Sürgöny-czim: Kádár János

Fő-üzlet: Bémer-tér.

Telefon összeköttetés.

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására hozni, hogy az összes **friss töltésű gyógy- és ásványvizek** megérkeztek és azokat ezentul mindig friss állapotban bocsájtom a mélyen tisztelt fogyasztók rendelkezésére. Nagyobb vételnél megfelelő árengedmény és házhoz szállítás.

Bőjti cikkekben igen nagy választék.

Gazdasági magvak eredeti ólomzárral legjutányosabb árak mellett.

Vidéki rendelvények gondos csomagolással azonnal elintéztetnek. Láda, csomagolás és vasúthoz való kiszállításért díj nem számítatik.

Pontos és gyors kiszolgálást ígérve kérem a m. t. közönség további szives pártfogását.

80 3—8

tisztelettel

A fiók-üzlet berendezése eladó!

Kádár János

előbb Kádár és Kiss
Bémer-tér, Guttmann-ház.

Kitűnő minőségű jamaicai és brazilai rum, chinai és orosz karaván theák legelőnyösebb beszerzési forrása.